

Del seu procés i sentència no n'ha aparegut fins ara cap documentació. Sabem però que dues acusades de bruixeria foren penjades a Sabadell.

No en tindriem cap notícia si no fos per unes declaracions, trobades també entre els papers de la Cúria, de tres testimonis que declaren en una causa datada el 18 de febrer de 1620 i en la que tots tres declaren practica-ment el mateix; la declaració d'un d'ells diu, en part,: *"Esteve Dostes, teixidor de draps de llana de la vila de Sabadell, de quaranta anys, poc més o manco, testimoni sol.licitat per la Cúria, diu: Senyor, jo he vist sen- tenciar a mort a Joana Sol i a Guille- ma Roberta les quals penjaren en la plaça pública de Sabadell per brui- xes, les quals tinc entès les penjaren després en altres forques en el terme de Sabadell en lo lloc anomenat Les Termes i tinc entès que han enderro- cat dites forques i s'en han emporta- da dita Sol..."*

Per aquesta declaració sabem que a Sabadell foren jutjades -hem de suposar-ho ja que no en tenim la do- cumentació de les causes-, condem- nades a mort i penjades dues acusa- des de bruixeria: Joana Sol i Guille- ma Roberta. De na Romaguera o Vallcorba, també acusada en les de- claracions de les bruixes de Castellar, no en sabem res.

Que tots aquests processos i ajusti- ciament de bruixes creaven una psi- cosi col.lectiva persecutòria ens ho demostra un document del 15 de de- setembre de 1619 en el que la Universi- tat de Sant Esteve de Ripollet s'adreça a la Cúria de Castellar de- manant detalls del procés i en el que un dels testimonis que intervenen en dit document diu: *"...és veu i fama pública que en lo terme de Sant Este- ve de Ripollet hi hauria algunes do- nes que es té per cert serien i son brui- xes i hetxiceres i que han usat i usen de l'art de bruixeria i també he entès i vist que d'alguns anys ençà han cai- gudes moltes pedregades, boires i neules que han donat molt grandís- sims danys als fruits de la terra i per consegüent als habitants i particulars de dit terme i que de dits danys i pe- dregades serien causa dites bruixes i hetxisseres..."*

Així anaven els processos i la per- secució de la bruixeria a inicis del se- gle XVII. ■

EL FENÒMEN TEATRAL A SABADELL

Per Josep Torrella

La joventut actual -la que se sent impulsada per alguna inquietud, cal entendre- està recuperant l'interès en- vers el fet escènic. Des de feia anys, tants com un mig segle, el cinema ha- via acaparat l'atenció de les masses tot aconseguint que es desentengues- sin del teatre; a tal extrem que aquest semblava destinat a extinció. Sobre- tot la gent jove havia deixat de creure en el teatre; el tenia com un especta- cle anacrònic, pràcticament obsolet. No li era possible de sentir-se atreta per l'art escènic, amb el seu conven- cionalisme, el seu artifici, les seves li- mitacions, després d'haver-se acostu- mat a la riquesa de mitjans i de possi- bilitats del cinema, especialment des que aquest havia conquerit el do de la paraula i de la música, i més tard l'enlluernament del color.

Els qui vam venir al món a princi- pis del segle vam ser testimonis del creixent predomini del cinema -recent nascut amb el canvi de centúria- a mesura que anava perfeccionant les seves eines tècniques i, amb elles, el seu llenguatge expressiu. Predomini que suposava el progressiu retrocés del teatre, el qual acabà sostenint-se amb una certa permanència només que a les ciutats cosmopolites o en re- ductes minoritaris.

Però anem quedant pocs que po- guem evocar com a testimonis vivents la gran febre teatral de la segona mei- tat del segle passat i de la primera dè- cada del nostre segle. De forma que

resulta molt difícil, sobretot per a les generacions posteriors a la guerra ci- vil, de capir aquell apassionament. Cal saber imaginar-se un món sense cinema, sense televisió, sense ràdio, sense futbol. El teatre era l'únic es- plai en el qual convergien les masses, de totes edats, de tots nivells socials. Restava el ball, que aplegava el jo- vent, i els espaiosos salons cafè, que reunien els homes, principalment els casats. El predomini del teatre era doncs, indiscutible.

En acabar el vuitcents, Sabadell, una ciutat d'uns vint-i-tres mil habi- tants, comptava amb quatre edificis aixecats expressament per a l'especta- cle escènic. Eren, per ordre cronolò- gic, el Principal, el Camps, el Cer- vantes i l'Euterpe. El teatre no era aleshores un luxe, una diversió reser- vada a les classes alta i mitja; les di- verses categories de localitats -llotja, platea i entrada general (el popular "galliner") -permetien als obrers la concurrència sovintejada al teatre, tot i que venien formacions de totes categories, àdhuc estrangeres, i es feia òpera. Fins dintre la primera dè- cada del noucents no es va començar a conèixer a Sabadell el cinema, i en- cara de moment a intermitències i amb mitjans molt rudimentaris; el seu afiançament, amb absorció d'edi- ficis teatrals i de públics massius, es va anar produint dintre la segona dè- cada.

I encara hem de pensar en la doble

És una gentilesa de

SERVEI DE REPARACIONS FOTO-CINEMA-VIDEOS-HI.FI
Advocat Cirera, 8 Dpt. 16 - (Davant Ajuntament)
Telèfon 726 13 35 - SABADELL

capacitat de participació que el teatre oferia: la passiva -l'anar a veure teatre- i l'activa, la dels qui, a més de plaure'ls d'assistir al teatre, els plaia també fer teatre ells mateixos. Eren els **aficionats**, vocable que em resisteixo a substituir pel de **aficionados** o pel de **amateurs**, perquè d'aquella manera és com sempre s'havien conegut i el nostre diccionari normatiu ho accepta. I n'hi havia molts, d'aficionats; sempre n'hi han hagut, però no pas en l'abundor d'aleshores. Els grups apareixien i desapareixien com bolets, però alguns adquirien prolongades continuïtats, sobretot si es for-

maven sota el soplug moral i físic d'alguna entitat. Existien grups d'aficionats i locals escènics, més o menys dignes, en gairebé totes les entitats, especialment les corals i les polítiques. A més s'habilitaven sales de teatre en els llocs més insospitats, i també els aficionats utilitzaven no poques vegades els escenaris dels teatres "de debò".

He pogut recollir notícies d'una vintena llarga de grups d'aficionats en el darrer quart del segle, si bé hem d'entendre que no tots ells van coexistir; alguns, com he dit, tenien vida efímera. I entre el 1910 i el 1930, lluitant amb la prepotència del cinema i omplint els buits que anaven deixant en l'art de Talia els grans teatres, he trobat referència d'una xifra de grups d'aficionats en actiu que s'acosta a la trentena. I tant d'un període com de l'altre no puc dir que posseeixi dades exhaustives, puix la premsa local donava notícia de molt poques d'aquestes activitats; penso que només d'aquelles que els qui les duïen a terme es preocupaven de divulgar-les, ja que molts grups comptaven amb públic propi i fixe, i ni tan sols feien programes impresos.

Cal dir que les formacions d'aficionats conreaven un teatre imitatiu; el que veïen conrear a les companyies professionals. I ni als uns ni als altres no solien moure'ls inquietuds de recerca, d'innovació. Feien allò que sabien que havien de plaure a llurs públics. Només una línia ideològica, i no pas sostinguda, s'observava en llocs com l'Acadèmia Catòlica, el Círcol República Federal o la Cooperativa.

Dels aficionats sabadellencs eixiren noms com Bartomeu Soler, Josep Bruguera, Joan Sunyer, Teresa Cunillé. I en aquests ambients d'aficionats s'havien estrenat qui -sap- les obres d'autors sabadellencs: Got i Anguera, Ramon Ribera, el citat Bartomeu Soler, Joan Trias Fàbregas, Salvador Sabater, Leandre Roura, Joan Sallars, Ramon Moix...

Allò que no crec que es pugui determinar és si la pluralista vitalitat teatral que es palesava a Sabadell era igual o superior a la d'altres poblacions catalanes en proporció a llur demografia. Si bé m'inclino a creure que les superava.

Notes.- Els programes reproduïts pertanyen a l'arxiu de la Fundació Bosch i Cardellach. Una amplia informació sobre el tema pot trobar-se a la monografia del propi autor de l'article, titulada "Vida teatral sabadellenca fins a 1936" i publicada en el Quadern d'Arxiu núm. 42 de la Fundació Bosch i Cardellach.

TEATRO CERVANTES

Martes 24 de Septiembre de 1889

FESTIVIDAD DE

NTRA. SRA. DE LAS MERCEDES

TARDE.— A las 3 y media

Siendo tantas y tan reiteradas las instancias de una gran mayoría de señores concurrentes, así como los deseos manifestados por un inmenso número de personas que, por sus ocupaciones u otras furtivas causas no pudieron asistir á ning una de las dos primeras representaciones de la obra que tan poderosamente logró llamar la atención el día del debut de esta compañía, ha se dispuesto para la tarde de hoy ponerla en escena por última vez, á tenor del siguiente

PROGRAMA

- 1.º Sinfonía.
- 2.º Tercera y última representación irremisiblemente del grandioso drama en 6 actos y 10 cuadros, inspirado en el pensamiento de una obra alemana, por don Antonio Moreno Gil, que lleva por título:

EL SALTO DEL TORRENTE

Puesta en accion por los artistas de la compañía que tan acertadamente dirige el primer actor D. Enrique Borrás y presentada con el mismo aparato que en la tarde y noche del 14 del pasado Julio, con su

GRAN CASCADA DE AGUA NATURAL

y un

FERRO-CARRIL

de movimiento, que tan grata lusion produce á la vista del espectador.

PRECIOS: Silla de 1.ª clase con entrada, 4 rs.—Silla de 2.ª clase con id., 3 rs.—Entrada general, 2 rs.

Se despachan localidades en casa J. Oliver, Gracia, 31.

Se darán salidas hasta después de concluido el primer acto.

Imp. M. Ribera.

Una representació de teatre professional al teatre Cervantes, actual avinguda de l'onze de Setembre (cantada amb Sant Matias), que aleshores era el "cami de la Creu Alta". Degut a la "llunyania" del local es venien localitats en una casa cèntrica.

TEATRO SALON CASA LIRUS SOCIEDAD BARTRINA

Extraordinaria funcion para el Viernes 31 Octubre de 1890.

Beneficio del jóven aficionado

D. VALENTIN GORINA

Los muchos favores que me ha dispensado el público que viene honrando esta Sociedad, las simpatias que de él tengo recibidas, deseoso de complacerle, he dispuesto para hoy el drama en 7 actos del venerable autor D. José Zorrilla, denominado:

DON JUAN TENORIO

puesto en escena con toda propiedad que las dimensiones de este teatro permite, y desempeñado bajo el siguiente

REPARTO

Doña Inés de Ulloa . . .	Sra. Antigas.
" Ana de pantoja . . .	" N. N.
Brigida	" Caróaldas.
La Abadesa	" N. N.
D. Juan Tenorio	Sr. Gorina.
" Luis Mejia	" Liadó (A.)
" Gonzalo Ulloa	" Carbonell.
" Diego Tenorio	" Liadó (T.)
Butarelli	" Trullás.
Escultor	" Ogranzo.
Ciutti	" Penalva.
Capitan Centellas . . .	" Giner.
Rafael de Avellaneda . .	" Sabater.
Aguacil	" Coll.

con acompañamiento de enanubiertos, curiosos, esqueletos, estatuas, ángeles y fuegos de bengala.

Entrada 25 cénts.—Sillas 10 cénts.

A LAS 8 Y MEDIA EN PUNTO.

Tal es la función que he combinado para mi beneficio y si logro complacer al público, se verán satisfechos los deseos de S. S. S.

Valentin Gorina.

Una funció d'aficionats a "Cal Lirus", una casa de l'actual carrer del Dr. Puig núm. 34.